

FOLK og LIV

OMKRING KALØ VIG 6

Jørgen "Savskærer" Nielsen

Rønde Savværk

Dyrlæge Buemann

"Rutebilkongen" Jørgensen

Rønde: Hansen og Thorhauge

Thorsager Kro og Central

Jans Auto i Bjødstrup

"De syv sandemænd" i Følle

Skov og skovfolk

fra Kolind til Mols

VILFRED FRIBORG HANSEN

SI-MI FORLAG RØNDE

FOLK OG LIV

OMKRING KALØ VIG 6

SI-MI FORLAG

RØNDE

2024

Trykt hos Kolind Bogtrykkeri

Copyright Si-Mi Forlag Rønde

ISBN 978-87-88579-07-9

EAN 9788788579079

BILLEDER, OMSLAGET:

Forsiden øverst: Kalø Slotsruin og "frokost i det grønne", påsken 2023. Foto VFH.

Forsiden nederst: "General Ryes kanoner" i Byparken i Rønde. Kanonerne er af samme type, som blev anvendt under Treårskrigen 1848-50. De blev opstillet i 2023 på foranledning af foreningen "Kalø 1849" i forbindelse med byfesten "Kanonere og dragoner". Foreningen er især dannet for at gøre opmærksom på "Kaløstillingens" betydning for general Ryes march over det sydlige Djursland til Helgenæs i sommeren 1849. Generalens march og Kaløstillingen er hovedemnet i "Folk og Liv omkring Kalø Vig" bind 1 fra 2019, se nærmere om indhold næste side. Foto VFH 2024.

Bagsiden øverst: "Kanonere og dragoner", historisk byfest i Rønde 9. juni 2023. Starten fra "Markedspladsen" ved Kulturhotellet. I historiske dragter borgmester Michael Stegger Jensen og byrådsmedlem Anita Søholm. Foto VFH.

Bagsiden nederst: "Kanonere og dragoner", det historiske optog ankommer til Byparken 9. juni 2023. Foto VFH.

INDHOLDSFORTEGNELSE:

Indholdsfortegnelse og forord	03 - 04
Jørgen Nielsen: "Savskærerens" erindringer	05 - 18
Rønde Savværk og Jørgen Nielsen	19 - 24
Jørgen Nielsen: Dyrlæge Buemann til køreprøve	25 - 28
J. E. Mehlsen: Laurits Jørgensen: Bondesøn... og Djurslands "rutebilkonge"	29 - 42
Vilfred Friborg Hansen: Skomager Hansen og Thorhauge i Rønde	43 - 48
Vilfred Friborg Hansen: Thorsager: Kroen, centralen, købmanden, stationen...	49 - 64
Vilfred Friborg Hansen: Jans Auto i missionshuset i Bjødstrup	65 - 70
Vilfred Friborg Hansen: "De syv Sandemænd" ved Følle	71 - 74
Vilfred Friborg Hansen: Skov og skovfolk fra Kolind til Mols	75 - 84

FORORD

Nå, så blev der alligevel et bind 6. Det var faktisk ikke meningen, men pludselig var det der alligevel. Sådan kan det gå, når man beskæftiger sig med lokalhistorie. Den ene historie tager den anden, og det ene bind tager det andet.

Det begyndte med, at jeg genlæste Jørgen "Savskærer" Nielsens erindringer, som han overlod mig for 30 år siden. Og det var straks indlysende, at her var der masser af stof til en artikel i "Folk og Liv". Jeg har valgt at bringe de indledende afsnit om barndommens Molsvej. Jørgen Nielsen var i sit politiske virke kendt for sin ofte forløsende humor, og humoren fornægter sig bestemt heller ikke, når han fortæller om "barndommens gade" – Molsvej og kvarteret deromkring.

Den berømmelige "rutebilkonge" Laurits Jørgensen bliver vi aldrig færdige med. Jens Erik Mehlsen i Ryomgaard har skrevet en artikel, hvor hovedpersonens baggrund i Rønde trækkes frem i lyset. En meget væsentlig del af Røndes historie, for Laurits' grå rutebiler blev begyndelsen til Røndes tid som handels- og trafikcentrum på Djursland.

Afdøde Keld Borggren, der boede i Sverige, sendte mig i tidens løb en del stof om sin slægtsforskning, og eftersom hans familie havde rødder i Rønde, var der masser af stof derfra. Interessant er historien om skomagerfamilien Hansen, der var oprindelsen til skobutikken "Hanne Sko", som mange af os husker under familien Thorhauge, og hvis "efterkommer" som skobutik endnu eksisterer i byen.

Lis Søndergaard har interesseret sig for Thorsager kros historie, fordi en af hendes aner har ejet kroen, og hun har endnu et flot sæt messing-målebægre fra kroen stående. Hendes viden om kroen har jeg kunnet kombinere med en del stof, som jeg fik gravet frem i forbindelse med en byvandring i Thorsager i 2004.

Og så har jeg i mange år tænkt positive tanker om Jans Auto i Bjødstrup, fordi jeg hver gang, jeg har passeret stedet, har beundret den måde, som det er lykkedes mekaniker Jan Sørensen at bevare det flotte gamle missionshus, selv om der er en vis forskel på, hvad der foregår i et missionshus og i et autoværksted. Så da det begyndte at stå klart, at der nok blev et bind 6, fik jeg endelig taget mig sammen til at kikke indenfor hos Jan og hans søn på værkstedet – og det blev der også en artikel ud af.

Artiklen efter den er også affødt af nysgerrighed ved at køre forbi et sted nogle hundrede gange og hver gang undre sig over, hvad der gemte sig bag de i dette tilfælde store sten og træer, der står i lavningen mellem Rønde og Følle. Det er såmænd ”de syv sandemænd”, der står der! Det havde jeg nogle notater liggende om fra engang, hvor jeg besøgte Børge Mikkelsen, der engang har ejet stedet og jorden omkring det. Børge Mikkelsens fortælling er selvfølgelig suppleret med behørig anden research om de bemærkelsesværdige syv sandemænd af sten.

For mange – 18! - år siden skrev jeg en artikel til Østjysk Hjemstavn om baggrunden for det store skovområde, der strækker sig fra Kolind og ned over Mols. Lige siden har jeg ønsket at kunne delagtiggøre læserne af ”Folk og Liv” i samme emne. Pladsen i år har tilladt at behandle emnet i årene, hvor skovene blev skabt af plantningssagens pionerer under mottoet ”Hvad udad tabes, skal indad vindes”. Det er til gengæld den vigtigste del af emnet – hvis man ønsker at følge det op med udviklingen af skovområderne efter århundredskiftet år 1900, må jeg henvise til artiklen i Østjysk Hjemstavn 2006.

Og se – sådan blev det til endnu et bind af ”Folk og Liv omkring Kalø Vig”. Men så kommer der heller ikke flere... skulle jeg mene...

Rønde, september 2024, *Vilfred Friborg Hansen*